

## Motion till riksdagen 2025/26:505

av **Ulrika Westerlund m.fl. (MP)**

# En bättre narkotikapolitik – för fler räddade liv

---

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över det narkotikapolitiska målet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta Polismyndigheten utveckla verktyget rapportteftergift vid ingripande mot personer med beroende eller vid överdostillfällen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som förutsättningslöst får se över lagstiftningen på narkotikaområdet och föreslå nödvändiga förändringar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om att införa generisk klassificering av narkotika och tillkännager detta för regeringen.

## Motivering

Missbruk av narkotika är en källa till många allvarliga samhällsproblem. Handeln med narkotika driver kriminaliteten, och missbruket av olika droger skadar och dödar människor, både de som använder narkotika själva och de som finns runtomkring. Det ligger alltså i samhällets intresse att med politiska styrmedel försöka minska skadan.

Bedriver vi då den mest effektiva politiken för att uppnå detta? Det har ifrågasatts av många olika aktörer. Bland annat kan nämnas Narkotikautredningen som i sitt slutbetänkande *Vi kan bättre!* (SOU 2023:62) föreslog att regeringen skulle överväga att föreslå riksdagen att ändra målet för narkotikapolitiken som helhet från ”ett samhälle fritt från narkotika” till ”ett samhälle med minskade skador av narkotika”. Miljöpartiet menar att detta är ett förslag värt att ta vidare.

Narkotikapolitiskt centrum, NPC, kritiserade i somras Straffreformutredningen (SOU 2025:66) för att de valde att inte stärka möjligheten till vårdinriktad påföljd när någon

med narkotikaberoende döms för ringa narkotikabrott. NPC förordar inte ”legalisering eller generell avkriminalisering” utan ”smartare påföljder som träffar mer rätt än enbart böter”, skriver de i Dagens Arena. Som exempel nämns Norge där det föreslagits att ”den som har omfattande drogproblematik inte ska bestraffas för sin sjukdom utan istället erbjudas stöd och vård”.

NPC menar att det är ”smart behålla förbudet för personer utan beroende”, eftersom lagar är normerande och att ett förbud därför har betydelse för att personer ska avstå narkotika. Ett förbud ska också bidra till att personer med beroende upptäcks och får stöd eller behandling, menar NPC.

NPC lyfter också Narkotikautredningens förslag att låta Polismyndigheten utveckla verktyget rapportteftergift oftare vid ingripande mot personer med beroende eller vid överdostillfällen. NPC menar att detta skulle få positiva effekter, och konstaterar också att Narkotikautredningen inte hade möjlighet att föreslå ändringar i straffrätten på det sätt som Straffreformutredningen hade. NPC förordar nu att en ny utredning tillsätts, i syfte att ”lägga fram förslag om hur personer med beroendesjukdom i framtiden kan få annan påföljd än böter i form av någon typ av stöd eller behandling”.

Miljöpartiet instämmer i att detta vore en positiv reform, men vill att en ny utredning ska få i uppgift att förutsättningslöst utreda lagstiftningen på narkotikaområdet för att säkerställa att den är effektiv och bidrar till att uppnå målet om ett samhälle där skadorna av narkotikan minskar.

Ytterligare en reform på det narkotikapolitiska området som Miljöpartiet vill se är en utredning om generisk klassificering av narkotika. Frågan är omdiskuterad och utredd och det är tydligt att införandet av generisk klassificering skulle lösa alla problem. Två statliga utredningar har landat i att inte verka för generisk klassificering i Sverige, medan till exempel Norge och Danmark har infört detta. Narkotikautredningen från 2023 konstaterade att införandet av en generisk klassificering i Sverige bland annat kan innebära att det avskräcker dem som framställer och säljer dessa preparat genom att systemet ligger före, på så sätt att framtida substanser regleras redan innan de cirkulerar på marknaden. Även eventuella konsumenter av preparat kan avskräckas. Utredningen menar också att ”inget av länderna har uppgett att generisk klassificering fullt ut stoppar producenternas förmåga att utveckla nya substanser som genom den kemiska sammansättningen undgår narkotikakontroll, vilket även framkommit i den begränsade forskning som finns inom området. Detsamma gäller dock länder som inte tillämpar generisk klassificering. Det visar att det behövs insatser för att minska efterfrågan, parallellt med fortsatt arbete för att upptäcka och strypa tillgången till nya substanser och narkotika”.

Trots utredningarnas förslag om att inte införa generisk klassificering förordas detta av till exempel NPC. Miljöpartiet instämmer i deras analys om att de positiva effekterna och erfarenheterna sannolikt överväger och förordar därför att detta utreds på nytt.

*Ulrika Westerlund (MP)*

*Camilla Hansén (MP)*

*Annika Hirvonen (MP)*

*Jan Riise (MP)*

*Mats Berglund (MP)*

*Nils Seye Larsen (MP)*

